49985 ـ حکم به پایان نرساندن قضای روزه‌ی واجب

سوال

نیمه تمام گذاشتن قضای روزه‌ی واجب چه حکمی دارد؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

کسی که قضای روزه‌ی واجبی مانند قضای رمضان یا کفاره‌ی سوگند را آغاز کرده، نیمه تمام گذاشتن این روزه بدون عذر شرعی مانند بیماری یا سفر برای وی جایز نیست.

اما اگر با عذر یا بدون عذر روزه‌اش را کامل نکرد واجب است قضای آن را به جا بیاورد، به این صورت که یک روز به جای آن روزه بگیرد و کفاره‌ای ندارد، زیرا کفاره تنها برای نزدیکی زناشویی در روز رمضان واجب است.

و اگر بدون عذر این روزه را کامل نکرده باید از کار حرامی که انجام داده توبه کند.

ابن قدامه (۴/ ۴۱۲) می‌گوید:

کسی که [روزه‌ی] واجب را آغاز نموده ـ مانند قضای رمضان یا نذر یا روزه‌ی کفاره ـ جایز نیست از آن خارج شود و الحمدلله در این مورد اختلافی [میان علما] نیست.

امام نووی در المجموع (۶/ ۳۸۳) می‌گوید:

اگر در روزه‌ای غیر از روزه‌ی رمضان مانند قضا یا نذر یا غیر آن همبستری کند کفاره‌ای ندارد و نظر جمهور نیز چنین است، اما قتاده می‌گوید: کفاره در صورت باطل شدن قضای رمضان واجب است. مراجعه نمایید به المغنی (۴/ ۳۷۸).

از شیخ بن باز در مجموع الفتاوی (۱۵/ ۳۵۵) پرسیده شده است:

من در یکی از روزها به عنوان قضای روزه‌ی رمضان روزه بودم اما پس از نماز ظهر احساس گرسنگی کردم و به عمد نه از روی فراموشی یا جهالت، خوردم و نوشیدم. حکم این کار من چیست؟

ایشان پاسخ دادند:

واجب بر شما این است که روزه را کامل کنید و خوردن روزه اگر فرض باشد مانند قضای رمضان یا روزه‌ی نذر، جایز نیست. شما باید از کاری که کرده‌اید توبه کنید و کسی که توبه کند خداوند نیز توبه‌اش را خواهد پذیرفت.

از شیخ ابن عثمین رحمه الله (۲۰/ ۴۵۱) پرسیدند:

سال‌های گذشته پیش آمده که روزه‌ی قضا گرفته بودم اما به عمد روزه‌ام را خوردم و سپس به جای آن یک روز روزه گرفتم، اما نمی‌دانم آیا قضای یک روز کافی است یا باید دو ماه پشت سر هم روزه بگیرم؟ و آیا لازم است کفاره هم بدهم؟ لطفا توضیح دهید.

شیخ پاسخ دادند:

اگر انسان روزه‌ای واجب مانند قضای رمضان یا کفاره‌ی قسم یا کفاره‌ی فدیه‌ی تراشیدن سر در حج ـ یعنی حاجی پیش از تمام شدن احرام سر خود را بتراشد ـ و مانند این روزه‌های واجب را شروع کرد جایز نیست آن را قطع کند مگر در صورت عذر شرعی. این [قاعده] در مورد هر کار واجبی صدق می‌کند و باید آن را به اتمام برساند و قطع آن به جز با عذر شرعی جایز نیست. این خانم که که قضای روزه [واجب] را شروع کرده و سپس بدون داشتن عذر در یکی از روزها روزه‌اش را خورده و سپس قضایش را به جای آورده پس از آن نیازی به انجام کار دیگری ندارد زیرا قضا یعنی گرفتن یک روز به جای روزی دیگر، اما باید توبه کند و از خداوند عزوجل آمرزش بخواهد زیرا روزه‌ی واجب را بدون عذر قطع کرده است.